СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 183. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 8-го СЕРПНЯ 1951. No. 183. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 8, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ВІЙСЬКОВИЙ БЮДЖЕТ НА 56 БІЛІОНІВ

Повна П[illegible]ата почне радити над ним у середу.

Вашинг[illegible]н, 6 серпня. — комісія фондів палати репрезентантів ухвалила найвищий військовий бюджет за мирних часів висотою $56,062,402,890. Ці гроші мають вистачити на утримання збройних сил з 3,572,816 вояків. Повна палата почне обговорювати цей бюджет у середу. Комісія зменшила цей видаток на півтора біліона в порівнанні з домаганням президента. Коли Конґрес ухвалить цей видаток, він буде долучений до загального бюджету, який матиме законну силу від 1 липня 1951 до 30 червня 1952 р. У військовому бюджеті комісія призначила на розбудову повітряних сил $19,854,128,000, хоч ці сили, на думку комісії вже „наймогутніші які колинебудь мала якась нація"; дальших $20,125,574,665 призначених для армії і $15,522,143,225 для фльоти, а решта призначена на загальні видатки секретаря оборони, для Ради Краєвої Безпеки і для Ради Краєвих Ресурсів. Конґресмен Джордж Г. Магон, голова підкомісії, яка кілька тижнів переводила тайні допити про військовий бюджет, сказав, що коло 30 біліонів, отже більше ніж половина видатків з бюджету, піде на „військове заліззя", як: літаки, танки, кораблі й гармати. Він теж заявив, що крім теперішнього бюджету пізніше будуть ще додаткові видатки.

НЕДОСТАЧА РОБОЧОЇ СИЛИ В ШОСТИ СМУГАХ

Вашинґтон. — Уряд повідомляє, що справжня недостача робочої сили загрожує стриманням головних робіт у шости критичних оборонних округах, а саме: Гартфорд у стейті Коннетикат; Індіянаполіс у стейті Індіяна; Вічіта у стейті Канзас; Сан Дієґо в Каліфорнії; Айкен у Савт Каролайні; Авґуста у стейті Джорджія і околиця Дейвенпорт-Рок Айленд-Молін. З інших 160 смуг, перевірених Бюром Забезпеки Праці, ринок праці в 62 околицях був збалансований, у 64 була незначна зайвина робітників. Місто Ню Йорк за[illegible] таких, де є зайвина р[illegible]ли.

● Страйк з пр[illegible]ини спеки вибух на фабриці Форда в Меточен, у стейті Ню Джерзі, минулого тижня. Він тривав тільки один день, бо температура зменшилася.

ПРЕЗИДЕНТ ПОКЛАВ ВЕТО НА ДВА ВЕТЕРАНСЬКІ ЗАКОНИ

Вашинґтон. — Два законопроєкти, ухвалені Конґресом, заветував президент Труман, тому, що вони коштували б податковцям коло $400,000,000 річно, з кінцем теперішнього сторіччя. Обидва били мали підвищити пенсії ветеранів, які окалічіли не на війні, а від різних випадків не зв'язаних з військовою службою. Законопроєкт стосувався до кількох ветеранів еспансько-американської війни, до ветеранів другої світової війни й теперішньої війни в Кореї. Другий бил стосувався пенсій деяких вдів і осіб залежних від ветеранів Громадянської війни, Індіянських воєн і Еспансько-Американської війни.

ДОПИТИ В СЕНАТІ ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ КАДЕТІВ

Вашинґтон. — Сенат ухвалив перевести слідство в справі звільнення 90 кадетів із військової академії у Вест Пойнт за те, що вони приймали сторонню поміч при іспитах. Слідство приємливе для суперінтендента академії генерал-майора Фредеріка А. Ірвінґа, якому ця справа стала тягарем. Сен. Вилйем Бентон з Конетикат вимагає припинити гру в футбол у військовій та морській академіях, бо ця гра має безпосередний зв'язок з підготовою до іспитів. У палаті репрезентантів конґресмен Рід Ф. Моррей подав резолюцію з домаганням дати 30 днів на „охолодження умів", поки влада приступить до кінцевого вирішення, чи проганяти студентів-кадетів із школи, чи ні.

ПОМЕР УКРАЇНСЬКИЙ ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНИЙ ЄПИСКОП ПЛАТОН

Торонто, у провінції Онтаріо, Канада, 6 серпня. — Пресова Аґенція „Асошіейтед Пресс" повідомляє, що тут помер учора український греко-православний єпископ Платон Артемюк, напередодні того, як мав стати правлячим єпископом Східної Канади. Він прожив 59 років, був висвячений на українського греко-католицького єпископа в Европі в 1942 р., з Ураїни втік в 1944 р. Ще рік тому він був мандрівним єпископом у Німеччині, доки не приїхав у Канаду в місяці лютім 1951 рр. Він саме вибирався до Виннипеґу, де надзвичайний Собор Української Православної Церкви мав призначити його правлячим єпископом на Східну Канаду.

ДОПОМОГА ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ ПОСИЛИТЬ АРМІЮ ЗДА

Вашинґтон. — Латинська Америка готова взяти більшу участь в обороні Західної півкулі, якщо дістане з фондів Злучених Держав $62,000,000 на розбудову взаємних оборонних засобів. Коло $40,000,000 з фондів допомоги закордонним країнам, загальною висотою вісім з половиною біліонів, мали б бути призначені на військову допомогу південним латинським республікам. Це виявив на закритім переслуханні сенатських комісій Едвард Дж. Міллер, асистент секретаря стейту для міжамериканських справ. Заступник голови ген. штабу армії, генерал-лейтнант Чарлс Л. Болт заявив, що підчас другої світової війни Злучені Держави мусіли тримати коло 100,000 своєї армії в країнах Латинської Америки. Коли тепер ті країни переймуть на себе оборону Карібського моря, Центральної та Південної Америки, тоді ці вояки ЗДА будуть звільнені від оборони згаданих смуг і їх можна буде вжити в інших частинах світу. Переслухання над цією справою відбуваються також і в палатній комісії.

В АМЕРИЦІ

● **Два літаки** зударилися на висоті 1,400 стіп над літунським майданом у повіті Вестчестер, на північ від Ню Йорку. Літаки розбилися, чотири подорожні вийшли без шкоди, п'ятий пішов до шпиталю.

● **Члени юнії, прогнані за комунізм, мали доступ до таємних дипломатичних документів.** Це ствердила сенатська підкомісія внутрішньої безпеки. Свідки пізнали сім урядовців юнії комунікаційних робітників у Ню Йорку.

● **Красуня, Мисс Америка з 1944 року, теперішня пані Джозеф Морфі, ганебно провалилась** при правиборах конґресмена у Стамфорд, у стейті Кентокі. Вона дістала тільки 97 голосів у сьоми виборчих округах на всіх 25 оркуг. Переможцем вийшов теперішній конґресмен з Демократичної партії.

● **Буревій знищив пів мільйона** бананових дерев у Ґватемалі. Разом цього року втратило підприємство Юнайтед Фрут Компані, — 3,000,000 дерев, на яких ростуть банани.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ: Загрожені депортацією з Будопешту громадяни товпляться перед посольством Ізраїля в надії, що їм пощастить одержати відповідні документи та виїхати до Палестини.

ПРОПАҐАНДИВНА ВІДПОВІДЬ СОВЄТІВ НА РЕЗОЛЮЦІЮ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНҐРЕСУ

ПРЕЗИДІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СССР ВИДВИГАЄ СВОЇ ВЛАСНІ ПРОПОЗИЦІЇ У ВІДПОВІДЬ НА АМЕРИКАНСЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ МИРУ І ПРИЯЗНІ

Вашинґтон, 7. серпня. — У відповідь на ухвалену Конґресом Злучених Держав перед одним місяцем резолюцію з пропозиціями приязні і миру зі Совєтським Союзом, Президія Верховної Ради СССР відповіла вчора ввечорі власною пропаґандивною резолюцією, пропонуючи договір між п'ятьома великодержавами, включно з комуністичним Китаєм, та заборону атомової зброї. В совєтській відповіді майже в цілости повторено ті самі пропаґандивні твердження, що їх видвигали совєтські представники в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй та які сходяться до того, що тільки червона Москва бажає миру, тоді як всі інші і кожний на свій лад змагає до війни. Відповідь Президії Верховної Ради СССР була переслана її головою Н. Шверником за посередництвом совєтського амбасадора у Вашинґтоні до державного секретаря Ачесона з проханням, щоб він її передав президентові Труманові. З доручення президента совєтську резолюцію негайно переложено на англійську мову та передано до проголошення в пресі. Приписуючи собі заслугу за мирові переговори в Кореї, в совєтській резолюції сказано, що „совєтський нарід" знає, що в світі є сили, які бажали б розпалити нову війну для своєї користи, але совєтський нарід бажає миру і приязні з усіми народами в світі і тому пропонує заключити великодержавний договір проти війни та заборонити атомову зброю. Ці та подібні пропаґандивні твердження були вже багато разів повторювані совєтськими представниками в Об'єднаних Націях, з повним їх запереченням в совєтському практичному поступуванні. Тому теж совєтську відповідь прийнято у Вашинґтоні „холодно", а сенатор Мек Меґон, ініціятор конґресової резолюції миру і приязні для Совєтського Союзу, заявив, що коли б Сталін справді бажав миру, не було б нічого легшого, як погодитися на західні пропозиції контрольованої заборони атомової зброї.

ХОЧЕ ПРОГНАТИ СЕНАТОРА МекКаРТІ

Вашинґтон. — Сен. Вилйем Бентон, демократ з Конетикат, вимагає від сенату прослідити діяльність сенатора Джозефа МекКарті, республіканця з Висканзин, та прогнати його з сенату — головно за його участь у кампанії проти колишнього сенатора Миларда Ф. Тайдінґса з Мериленду, в наслідок якої той провалився на виборах 1950 р. Підкомісія, яка переводить слідство, найшла багато матеріялу, який виявляє вживання неетичних способів аґітації підчас виборів.

СОВЄТСЬКИЙ МИРОВИЙ РУХ — ОБМАН

Ню Йорк, 5 серпня. — Після того, як минулого місяця появився в Москві журнал „Нюз", видаваний англійською мовою нібито для поширення ідеї миру, як сказано було у вступній редакційній статті, Західний світ зацікавився цією пропозицією, яку зв'язували із бажанням перемир'я в Кореї. Комуністичні видання в Европі почали вдаряти в мирову струну, пишучи, що „міжнародна мирна співпраця можлива" і що можливе співіснування капіталістичної та комуністичної систем. Щоб ствердити, наскільки це серйозний рух, кореспонденти великих американських щоденників влаштували спеціяльні інтерв'ю в Европі, на Середньому Сході та в Азії. На підставі такої перевірки настроїв і фактів, співвласник щоденника „Ню Йорк Таймс" С. Л. Солцберґер стверджує, що відповідь мусить бути неґативна. Совєти далі провадять дволичну політику, бо в Кореї і в журналі „Нюз" вони проповідують мир, а у Варшаві Молотов виголосив промову з обвинуваченням Західного світу і з погрозами Тітові. Хоч у Москві комуністична „Правда" помістила статтю англійського міністра закордонних справ Герберта Моріссона, та на ділі совєтські дипломати в Лондоні зовсім не виявляють мирного наставлення супроти Англії; така сама поведінка совєтського представника в Лондоні була помітна і щодо американського амбасадора.

ВІДБУВСЯ „СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ" В ПИТСБУРҐУ

Питсбурґ, Па. — Злучені Віділи Українського Народного Союзу Питсбурщини влаштували минулої неділі у Вест Вю Парку традиційний Союзовий День. Імпрезу відкрив голова Комітету Злучених Відділів, секретар 161-го відділу Андрій Джула, а нею проводив Іван Новаковський, голова 276 відділу. З промовами виступили гол. предсідник УНС, Дмитро Галичин, та заступниця гол. предс. Ґеновефа Жеребняк. Від „Народної Помочі" склав привіт Михайло Дуткевич, гол. фінанс. секретар. — На імпрезі було приявних кількасот осіб, хоча того самого дня відбулося багато інших пікніків. З нагоди свого побуту у Питсбурґу гол. предс. Д. Галичин промовляв по радіо в рямках радіо-програми п. Комінського, інформуючи місцеву і довколишню українську громаду про працю Українського Конґресового Комітету та закликаючи її до піддержки тої праці масовою вплатою свого Національного Датку. — Окремо треба згадати, що в підготовці Союзового Дня взяла активну участь Союзова молодь, зокрема урядники відділів 161, 276 і 63.

ГЕН. РІДЖВЕЙ ДОМАГАЄТЬСЯ НОВИХ ГАРАНТІЙ НЕВТРАЛІЗАЦІЇ КАЕСОНҐУ

Сумнівається в випадковості порушення невтралізації. — Від відповіді червоних узалежнює дальші переговори.

Токіо, 7. серпня. — Ген. Метью Б. Ріджввей, аліянтський головний командант на Далекому Сході, висловив вчора сумнів щодо „припадковости" порушення комуністами договореної невтралізації міста Каесонґу, в якому відбуваються переговори в справі перемир'я, та домагався нових гарантій вдержання тої невтралізації, узалежнюючи від цього висилку своєї делеґації та продовжування переговорів. Комуністи порушили невтралізацію три дні тому, як перед очима аліянтської делеґації промаршерувала компанія комуно-китайських військ, озброєних в гармати, кулемети, рушниці і ручні гранати. В радіолисті до червоних командантів ген. Ріджвей домагається, щоб вони „цілком достосувалися до своїх гарантій невтралізації району Каесонґу", та що будь-яке дальше порушення тої невтралізації інтерпретуватиметься як свідомий крок до перервання нарад в справі перемир'я. — Звертаючись безпосередньо до командантів північно-корейських і комуно-китайських військ, ген. Ріджвей в своєму посланні заявляє: „Я одержав і познайомився зі змістом ваших листів 36-го серпня. Ви заявляєте про поновну видачу інструкцій вашим сторожам в районі Каесонґ, щоб вони строго придержувалися розпорядження відносно того, що жаден озброєний сторож не сміє вступити в район конференції, щоби випадки, подібні до того в дні 4-го серпня більше не повторилися. Я теж познайомився, що ви описуєте такі випадки, як менші, випадкові, щоденні події. Випадки не є ані менші, ані непомітні. Вони мають основне значення, як це я вже підкреслив раніше. Їх припадковість є сумнівна, бо в невтралізованій зоні були приявні артилерійські і кулеметні відділи зі своїм озброєнням та всупереч договоренню, на підставі якого в невтралізованій зоні можуть перебувати тільки такі збройні сили, які вимагаються для військових завдань. Даю виразно до зрозуміння, — що моя згода на продовжування переговорів в справі перемир'я узалежнюється від повного виконання ваших гарантій щодо невтралізації району Каесонґу. Будь-яке дальше порушення під цим оглядом вважатиметься свідомим кроком з Вашого боку для закінчення переговорів в справі перемир'я. Я очікую вашої згоди на цю передумову". Попереднього дня ген. Ріджвей несподівано закликав членів аліянтської делеґації з Кореї до Токіо та відбув з ними наради. Очікують, що аліянтська делеґація вернеться назад до Кореї та що розмови в справі перемир'я — продовжуватимуться негайно після позитивної відповіди червоних.

ПОЖВАВЛЕНА АКЦІЯ АЛІЯНТСЬКОЇ АВІЯЦІЇ І ФЛЬОТИ В КОРЕЇ

Токіо, 7 серпня. Тоді, коли вчорашній день на фронті в Кореї належав до найспокійніших в році для сухопутніх військ, аліянтська авіяція і фльота, не зважаючи на не цілком ясну погоду, перевела цілий ряд важких бомбардувань ворожих воєнних об'єктів в запіллі, спричиняючи великі шкоди. На суші приходило тільки до цілком припадкових і коротких перестрілок між патрульними відділами. Натомість сильні з'єднання аліянтської авіяції зі своїх сухопутніх баз та з авіоматок безупину бомбардували впродовж дня скупчення ворожих військ та шляхи їхнього постачання. Тільки один відділ цеї авіяції знищив цілком або сильно пошкодив дев'ять ворожих мостів між Вонсан і Гамгунґ. Головні атаки авіяції зосереджувались на залізничу лінію між Пйонґґанґ і Чунґтва. На північ від комуно-корейської столиці Пйонґянґ збомбардовано головну кватиру комуно-китайських добровольців. Так само воєнні кораблі, переважно американські на східному і британські на західному побережжях засипали сильним артилерійським вогнем ворожі позиції, комунікаційні получення та портові споруди.

ШВАЙЦАРІЯ ЧАСТИННО ПРИЛУЧУЄТЬСЯ ДО ТОРГОВЕЛЬНИХ САНКЦІЙ ПРОТИ СОВЄТІВ

Женева. Щойно тепер повідомлено через Париж, що швайцарський уряд рішив „змодифікувати" свої торговельні стосунки з країнами, опанованими Совєтами, щоб в той спосіб виконати американські передумови торговельних зв'язків зі Злученими Державами. Америка, як відомо, перевела акцію для здержання достав зі Заходу до Совєтів всіх сирівців і продуктів, які означено, як „стратеґічні", бо вони могли б бути використані у війні. Якщо будь-яка зі західних країн не приймає такого принципу, Злучені Держави тоді „модифікують" свою торгівлю з нею, з тої простої причини, щоби вона не перепродувала американських сирівців чи продуктів Совєтам. Швайцарія, придержуючись засад своєї традиційної невтральности, початково не виявляла більшого бажання погодитись з такою засадою, але наостанці, виходило б, таки погодилася, як американський департамент торгівлі „заморозив" цілий ряд швайцарських замовлень. Теж тепер між Швайцарією і Злученими Державами не підписано в цій справі жадного формального договору, але швайцарський уряд без договору рішив обмежити щонайменше до одної третьої частини свою дотеперішню торгівлю з комуністичними країнами, щоб вдержати її в повних розмірах зі Злученими Державами.

НОВІ АНГЛО-ІРАНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ ПОЧАЛИСЯ В „ПРИЯЗНОМУ ДУСІ"

Теґеран, Іран. — Британська делеґація, очолювана міністром Ричардом Стовкесом, відбула вчора перші формальні розмови з іранськими представниками, очолюваними міністром фінансів Могаммедом Алі Варастеґом, в справі нафтового конфлікту, що загрожував можливістю загальної міжнародної кризи. Британська делеґація, обмінявшись з іранською звичайними чемностями та формальностями, на початку щераз з'ясувала встановлену спільно за американським посередництвом базу, на якій ці розмови мають відбутися, для полагодження нафтового конфлікту та інших „спільних інтересів". Ці перші розмови, як опісля заявили поодинокі британські та іранські делеґати, відбулися в „приязній атмосфері" і з жадного боку не висунено будь-яких застережень або передумов, що могли б вплинути від'ємно на перебіг дальших нарад. Встановивши без труду порядок нарад, британська місія виїхала до Абадан, щоби на місці познайомитись головно з робітничими умовами та деякими практичними наслідками теперішньої кризи і можливости її задовільного для обох сторін полагодження. В міжнародних дипломатичних колах висловлюється тепер багато оптимізму щодо можливостей англо-іранського замирення.

ВИРІБНИЦТВО ГАЗОЛІНИ З ВУГІЛЛЯ.

Вашинґтон. — Між департаментом внутрішніх справ і підприємством Ф. Еберстадт у Ню Йорку провадяться переговори в справі виробництва торговельної газоліни й різних хемікалій з твердого вугілля. Це німецький винахід, що його називають „гідроґенізація". Коли б Еберстадт побудував таку фабрику, то в ній можна б виробляти денно 15-30 тисяч барилок газоліни й бензини, а також — фенолю й толюени. Всі ті матеріяли незвичайно важко дістати під час війни. Їх кошта мали б виносити $300,000,000.

● 10,000 російських армійців і парашутистів бачив на Південному Сахаліні один японський робітник, що втік відтіля разом із 10 іншими японцями на моторовому човні.

● **Численні вбивства дітей і нападів на жінок затурбували британське** населення і поставили в безвихідь Скотланд Ярд. Ці злочини чинять сексуальні маніяки, число яких у Британії досить велике.

ПРИВЕРНЕНО ПРАВА ДАЛЬШИМ 13,904 ЯПОНЦЯМ

Токіо. — Японський уряд, діючи в порозумінні з аліянтською головною квартирою, проголосив другу листу осіб, звільняючи дальших 13,904 японців від дотеперішньої заборони їхньої участи в публічному житті, наложеної на них після війни за їхню активність перед або під час війни на Пацифіку. Між „відчищеними" назад до суспільного життя є багато відомих і визначних японських лідерів з перед-воєнних часів, включно з одним міністром та 5,000 старшинами колишньої японської армії. Привернення всіх громадянських прав цим проскрибованим після війни це наслідок розпорядку ген. Ріджвея, який дозволив японському урядові провірювати і змінювати деякі розпорядки аліянтських окупаційних властей, виданих впродовж перших п'ятьох років окупації. Рішення ген. Ріджвея, винесене в порозумінні з Вашинґтоном в першій половині цього року, прийнято в Японії як найбільш приязний жест та як рішальний крок в приверненні тій переможеній країні суверенности, яка вповні має бути відновлена мировим договором вже цього року.

В СВІТІ

● **Комуно-китайська берегова ар**тилерія обстріляла і пошкодила данське судно, що везло вантаж до Червоного Китаю.

● **Ще два поляки втікли з-під** совєтів і просять азилю у Британії. Це Адам Вапорко і Мар'ян Возняк, що були послані в екіпаж новозбудованих для Польщі але тепер конфіскованих англійським урядом двох [illegible]нкерів.

● **Фельдмаршальський рух,** щось на зразок руху Де Ґоля, організував грецький фельдмаршал Александер Параґос. Нова політична організація візьме участь у найближчих виборах.

● **Колишній віце-премієрміністер** Польщі В. Ґомулка обвинувачений на суді (що розглядає справу зради дев'ять офіцерів польської армії) у зв'язках з колишнім помішником міністра оборони, який нібито готував тітоївську змову.

● **Єдині вільні радіопередачі за** залізною заслоною почалися 7. серпня, а саме — передачі РІАС — радіостанції американського сектора в Берліні, що передаватиме на коротких хвилях для 18 міл. підсовєтських німців.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays bv the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	One year	$10.00
На три місяці	$ 2.75	Six months	$ 5.25
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну дареси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СКАНДАЛІСТИКА І МОЛОДЬ

До цілого ряду скандалів поширеного серед молоді підкупства, ошуканства, вживання наркотиків і т. п., в останніх днях долучилося ще слідство військових властей у Вест Пойнті проти 90 кадетів, що мали допуститися обману при іспитах в цій відомій на ввесь світ Військовій Академії. Підкреслюючи рішальне значення чести і характеру у вояка, зокрема в офіцера, власті Вест Пойнту заповіли безпощадність проти виновників.

Випадок у Вест Пойнті, на тлі викритої і пережитої в останніх часах скандалістики серед молоді, викликав найбільшу тривогу в цілій країні. Про нього в суворих тонах заговорила преса, він уже мав свій відгомін теж у Конґресі. Справу рекомпенсує до деякої міри гостра постава властей Академії, але в основі це її не зміняє і факт обману в інституції, де справа чести є на першому місці, залишається фактом. Нав'язуючи до заповідженого усунення винуватців із списку кадетів, сенатор Едвін С. Джансон, демократ з Кольорадо, заявив у Вашинґтоні, що це коштуватиме країні приблизно 2,700,000 долярів, бо виховання одного офіцера в тій Академії коштує урядові приблизно 30,000 долярів. „Але це виплачується, бо виключення тих кадетів може заощадити біліони долярів в оборонних видатках і — що найцінніше — врятувати життя багатьох молодих людей, які мали б боротися під командою таких майбутніх старшин" — заявив сенатор.

Немає сумніву, що ані слідства, ані навіть найгостріші покарання не розв'яжуть сумної справи скандалістики серед молоді, якщо не будуть вжиті заходи в найширшому маштабі проти обставин і причин, що є коренем тої деморалізації серед молоді. Бо ці люди, що закривають собі тепер лиця перед пресовими фотографами, це великою мірою тільки жертви невідрадних обставин для виховання молоді, за які відповідальна ціла суспільність. Якщо обман поширився навіть на таку інституцію, як військова Академія, то легко можна собі уявити деморалізацію серед молоді взагалі, яка про „кодекси чести" й тому подібні виховні засади ніколи не чула.

Справа занадто широка і занадто складна, щоб її можна було проаналізувати в короткій статті. Проте, деякі факти самі впадають увічі. Це власне ті „обставини". Молодь у своїй масі не має належної опіки батьків. У публічних школах не навчають релігії. Молоді душі затроюється масою всіляких сумнівної вартости „коміксів", сенсаційних кримінальних фільмів, у пресі роздуваються майже до „героїчних" меж всілякі злочинні „подвиги" молодих виродків, і так без кінця. Чи може в таких обставинах виростати молодь здорова тілом і духом?

Ще деякі інші приклади: Піти до звичайної 5 і 10-центової крамниці і заглянути у відділ дитячих забавок, скільки там всіляких власне „забавок", що можуть звести на манівці молоду душу! Випадково купите дитині малесенький далековид, що на простий розум повинен „притягати" віддаль. Але ви з острахом відкинете ту дитячу забавку, як подивитесь і побачите в ній... нагу жінку. Або: яку ціль мають ті всі цукерки, що їх продають в опакуванні, яке точно імітує опакування цигареток? Чи можна дивуватися опісля, якщо молода людина стає налоговим наркоманом, як вона вже дослівно від колиски вчиться „курити" цукерки? А яким прикладом можуть послужити для дітей матері і старші сестри, або батьки і старші брати, одні з яких до непізнання „фіксуються" віслякими мальовилами і підкладками, заки вийдуть на вулицю, а інші мають за основну мету придбати якнайбільшу кількість „зелених"?

Це ті сумні обставини, що становлять тло скандалістики та які загрожують здоров'ю й самому існуванню нації в найкритичнішій добі світової історії. Оздоровлення тих відносин мусить стати одним з найголовніших завдань кожної свідомої і відповідальної одиниці та цілого суспільства.

Здоров'я—передумова успіху в оборонних зусиллях

Програма оборонної продукції, складена з вибухом корейської війни, виказує справжні успіхи, одначе важко передбачити як довго це потриває. Кількома наворотами попереднього тижня почули ми перестороги, що переговори про перемир'я в Кореї не сміють стати притокою до звільнення темпа при виповнюванні оборонної програми чи мобілізації. Значить, що урядові чинники не тільки хочуть утримати теперішній промисл країни на такім ступні, на якому він стоїть, але ще й його підвищити.

Щоб виповнити програму продукції, треба мати на увазі не тільки матеріяли й фонди, але — це в першу чергу — придатність людей до праці. Придатність робітника обумовлена не тільки його професією і знанням ділянки, в якій він працює, але і здоров'ям. Недуги робітників вже тепер приносять втрату 400 до 500 мільйонів робучих днів на рік. Коли б цей час перемінити на гроші, то за нього треба б заплатити 4.2 біліони долярів. Коли ж робітник не йде до праці, то він тратить свій заробіток, а крім того видає гроші на рятування здоров'я. Вже з цього прикладу виходить, що здоров'я робіткика в продукції є найважливішим чинником і про нього має дбати не тільки самий робітник, але й керівник підприємства, а теж і країна, в якій він живе і працює. Оце й причина, чому президент Труман раз-у-раз пригадує про потребу заведення суспільного обезпечення здоров'я.

Тому, що під теперішню пору це важко перевести, треба звернути пильну увагу на заведення медичної обслуги у фабриках. Практика з другої світової війни виказала, що втрата робочих днів внаслідок недостаточної медичної обслуги зросла у фабриках до 4-6 відсотків денно, а в підприємствах, де медична обслуга була заведена, втрата робочих днів досягла тільки до 2-3 відсотки, отже вдвоє менше. Підприємства, які дають медичну обслугу рабітникам, звідомляють, що у мирних часах відсутність робітника змаліла на одну третину.

Д-р Антін Дж. Ланза з нюйорського університету, який займається спеціяльно „промисловою медициною", каже, що ця ділянка вимагає знання самої медицини і пристосування її до відносин. Важко в цифрах представити вартість правильної медичної обслуги в промислових підприємствах, бо кожне підприємство має свої окремішности. Отже треба звернути увагу на розміри підприємства, бо з цим злучена кількість робітників. Дальше йде околиця, в якій підприємство положене, а найважніше — це рід продукції, яка може впливати на здоров'я.

Не можна закривати факту, що більшість американських підприємств обмежується до провірки здоров'я робітника тільки при принимані його до праці. Людина, скваліфікована, як придатна до праці, залишена вже своїм силам аж до якогось припадку. Коло 75 відсотків робітників зайняті в таких підприємствах, які мають менше ніж 500 робітників. Тому, що це малі фабрики, підприємці не втримують окремих лікарів для робітників. Одначе, коли тепер приходить час переставки фабрик з мирної продукції на воєнну, треба заздалегідь подбати про запобіжну медичну обслугу для робітників. У другій світовій війні було всього 650 постійно затруднених промислових лікарів. Тепер відносини покращали, бо 2,000 лікарів працюють повний час у промислі, а крім них затруднених 13,133 промислових медсестер і 650 інженерів промислового здоров'я. Це останнє затруднення нове і воно ще загально не признане.

Тому, що при складанні мобілізаційних плянів береться під увагу можливість притягнення до праці теж і людей старших віком, підприємці мусять рахуватися з потребою принимання більшої кількости лікарів, медсестер та інженерів здоров'я. Якщо їх бракує, треба їх вишколювати, головно приготовляти медсестер до потреб промислу. Треба з жалем ствердити, що лікарі не радо голосяться на працю до промислових підприємств. Коли шість провідних медичних шкіл в Злучених Державах оголосили в минулому році вищі курси („постґрадюейт корсес") для навчання лікарів у промисловій гігієні, то на деякі курси не зголосився ніхто, а на деякі тільки мала кількість. Причиною цього мабуть незадовільна платня для промислових лікарів. Загально панує переконання, що приватна практика приносить лікареві більше доходу. Одначе промисловий лікар, який не потребує турбуватися закупном медичних інструментів, має нагоду переводити практичні студії над здоров'ям мас і тим ставати корисним для самого знання й країни чи для людства. Це повинні мати на увазі теж лікарі, які приїздять з Европи підчас теперішнього розселення скитальців.

Іван Кедрин

Англійські експерименти

Коли Герберт Моррісон став британським міністром закордонних справ, то вся европейська преса, спіраючись на англійські джерела, зазначила, що Моррісон — це найбільший талант серед лейбуристів (після Стеффорда Крипса?), надзвичайно здібний-політик-дипломат і т .п., — зоря на британському небі. При цій нагоді пригадалося, що Моррісон був фактичним керівником британської закордонної політики вже довший час, коли тільки Бевін захворів та відійшов від державних справ. Але ця пригадка погано потвердила твердження про надзвичайні здібності нового міністра. Навпаки, ми є від довшого часу свідками таких „ухилів" англійської закордонної політики, які є не тільки ухилами від традиційної лінії Великої Британії у відношенні до европейського суходолу, але й у відношенні до Злучених Держав. Тому вони викликували кількакратні турботливі перестороги Чорчила перед небезпекою ізольованости Вел. Британії. Останні відвідини премієра Атлі у Вашинґтоні ніби вигладили й вирівняли різниці поглядів, що найяскравіше вийшли на яву у зв'язку з большевизацією Китаю: як відомо, Англія, — всупереч становищу ЗДА, визнала новий комуністичний уряд, була спершу за прийняттям його до Об'єднаних Націй і в такому дусі піддержувала позицію Індії, впливаючи частинно на її про-совєтську політику. Англія ніби прилучилася до одностайного фронту Об'єднаних Націй після аґресії Півн. Кореї, але далі визнає комуністичний Китай, без уваги на його війну — проти неї самої на терені Кореї. До абсурду дійшла та політика тоді, коли виявилося, що Англія веде далі торгівлю з усіми комуністичними державами, посилаючи туди й матеріяли, важні для воєнного промислу, та що таким чином — скріплює воєнний арсенал тих червоних китайців, які стріляють на корейському фронті англійських вояків. Правда, на корейський фронт вислала Англія свої частини теж радше про людське око, у ніякому відсотковому відношенні до тамошньої участи війська ЗДА, аби бути „доброю" для обох сторін. Престіжова боротьба за становище морського командувача держав Атлантійського Пакту — щоб був ним англієць, а не американець — була вже призначена на внутрішній ринок, для приподобання себе масам, як і тиха образа, що блеск маршала Монтґомері пригас у тіні генерала Айзенгавера. Але вона таксамо не могла причинитись до збільшення американських симпатій для теперішньої влади в Англії і її політики, як незакінчена ще афера чільних англійських дипломатів Мек Ліна й Ґі Бурджеса, що за всіми даними — завезли большевикам всі американські тайни, що їх знало англійське міністерство закордонних справ. — Тріюмфальне проголошення лейбурівською пресою, що англійський уряд зменшує число суходільної армії в той час, коли американський збільшує, — це вже не тільки засіб здобувати надшарпану популярність, але подібний глум із здорового розуму, як згадана торгівля з Совєтами і їх комуно-китайським сателітом. Останньою квіткою у тій запашній китиці є гостра опозиція Англії під її соціялістичним урядом проти приймання Еспанії до Атлантійського пакту та проти американсько-еспанського військового порозуміння, при чому той же міністер Моррісон проголосив, що з отакого поро-

(Закінчення на стор. 3)

На задвірках історичного процесу

Поки Сталін виконує хвацькі піруети у своїй національній політиці, від українського національного гимну та прапору почавши, а забороною любити Україну (і то майже підчас української декади в Москві) продовживши, справляючи таке враження, ніби перекидає з долоні в долоню жарину вогню, — вирішила сказати своє слово в національному питанні і російська еміґрація.

Перше таке слово в цьому питанні було сказане на відомій фюссенській нараді, що від того першого слова зірвалася, як від динаміту, бо монархісти й солідаристи не хотіли чути про національне питання навіть одного слова. З тієї ж ніби причини відкололась від Ліґи Народної Свободи третина членів її Ради, на чолі з її засновником Керенським. Решта членів Ради тієї Ліґи, на чолі з Даліним і Ніколаєвським, вирішила влаштувати разом із СБОРН та СВОД (Союз Воїнов Освободітєльного Двіженія) „демократичну конференцію", яка і відбулась 21 і 22 липня в Мюнхені. Монархічна „Русская Мисль" назвала цю конференцію „підривною роботою", а „Новоє Русскоє Слово" анонсувало, що конференція та розглядатиме, як одно з головних, національне питання, яке справді доповідав найвидатніший учасник конференції Б. Ніколаєвский. Всі три учасники мюнхенської конференції наперед погодили між собою плятформу в національних справах, яка вказувала на доконечність створення після розвалу СССР — Свободного Союзу Народів Росії у формі „демократичної федерації" та з правом кожного народу на державне усамостійнення при неодмінним перед тим плебісциті.

І от проклямована „демократична конференція" в Мюнхені в готелі „Постброй" вже й відбулась. Взяли в ній участь 61 делеґатів і гостей та, крім того 8 якихось таємничих „незареєстрованих гостей" (декто гадає, що між цими „незареєстрованими" були й уповноважені американського „Комітету Народів Росії"). Серед учасників наради були присутні 21 чол. неросійської національности. Конференція заслухала доповіді: Алдана (СВОД) — „Совєтський Союз і сучасні міжнародні обставини", Крилова (СБОРН) — „Шляхи повалення большевизму", Н. Ірґізова (Ліґа) — „Завдання російської еміґрації" та Б. Ніколаєвского (Ліґа) — „Національні проблеми в СССР і на еміґрації".

По кожній із тих доповідей конференція ухвалила відповідні резолюції. Оскільки можна судити з опублікованих уривків тих резолюцій (Нов. Рус. Слово за 2 серпня ц. р.), вони наголошують два моменти: 1) „Створення загальнополітичного центру на еміґрації для координації антибольшевицької праці", для чого в першу чергу треба скликати ширшу конференцію типу фюссенської. 2) „Узгодженість у спільній антибольшевицькій боротьбі між організаціями всіх національностей Совєтського Союзу — на основі взаємоповаги, дружби та визнання повної рівноправности всіх національностей як у період боротьби, так і в майбутньому".

У своїй доповіді Н. Ірґізов, голова організаційного комітету конференції (до-речі, підсовєтський еміґрант), підкреслив небезпеку відірваности і незрозуміння з боку еміґрації процесів у СССР і заявив: „Неможна тепер так говорити про Росію, як єдину і неділиму — становище тепер значно складніше". (Н. Рус. Слово за 2 серпня ц. р.). Цю досить туманну своєю недоказаністю тезу Ірґізова поспішив роз'яснити Б. Ніколаєвский, заявивши у своїй доповіді таке: „в економічному, культурному та інших відношеннях відокремлення, за умов свободи, недоцільне" (Н. Р. Слово, 2 серпня ц. р.). Отже головне історичне завдання — не ліквідація імперії, а збереження її.

Коли до цього додати анонсований ще перед конференцією неодмінний для відокремлення плебісцит, то стає ясно, що між монархічними іхтіозаврами та іншими тоталітарними єдинонеділимцями, з одного боку — і „демократами" типу Ніколаєвского з другого боку, нема посутньої різниці. Їхні сварки, очевидно, непринципового характеру і скоріше стосуються того, як легше обдурити упертих „націоналів" — цих, за виразом Керенського злочинних "сепаратистів і „ворогів російського народу" (див. його відповідь проф. Добрянському в Ню Йорк Таймсі за 29 липня ц. р.).

Отже, спроба Даліна і Ніколаєвского відмежуватися від маніякальних маячінь монархістів і самого Керенського, щоб таким чином здобути собі додаткові можливості політичної гри, досягає зовсім протилежного наслідку. На пропозицію плебісциту серед поневолених народів сама собою напрошується цілком рівнорядна пропозиція такого самого плебісциту для російського народу після таких само 34-ох років його окупації таким само режимом як большевицький. Скажуть панове демократи, що дико? Дійсно дико, але ж це дикість самої російської демократичної логіки. Таку якраз дику логіку українці і інші поневолені народи відкинуть без жадного розгляду і без жадних балачок. Можна привезти на „демократичну конференцію" не 21 гостя неросійської національности, а 1021 — заробітчан типу Штепи, чи Мануїльського найдеться ще й більше серед кожного народу. Але сьогодні малоросійство не може утворити жадної ідейно-політичної течії. Практика показує, що для активної праці воно може дати сьогодні лише виконавців чужих провокацій.

Ірґізов правильно говорив про відірваність російської еміґрації від процесів у СССР, хоч не зробив із того логічного висновку. Ця еміґрація не хоче знати, що самостійна українська держава була визнана 33 роки тому не тільки західніми державами, а й російським урядом. 34 роки резистансу і кривавої боротьби поневолених народів проти Москви, їх велитенські жертви, які вони складали і складають у цій боротьбі за свою волю — це речі, за які нація-окупант мусить рано чи пізно заплатити, а не вимагати плебісциту про дальшу чинність національного ярма. Зовсім ясно: російська імперія може прожити ще далі якийсь час або тільки у формі такої кривавої тиранії і дженосайду як СССР, або ж у формі окупації типу німецько-фашистської з великою поційною армією.

Не тільки демократ Далін, ба навіть владолюбний російський солідарист без чужої армії не втримає цю імперію після повалення Сталіна й одного року. Мертві сили із задвірків історичного процесу можуть лише отруїти на якийсь час атмосферу, але збудувати чи навіть реставрувати імперію вони не зможуть навіть під найліпшими масками. Бо найліпші із ліпших масок випробував уже Ленін і випробовує Сталін і то безуспішно, бо мусить реально зберігати імперію тільки тотальним терором і дженосайдом. А це метод смерти — не життя і тому життя рано чи пізно змете його із своєї вічно творчої путі.

Вол. Дорошенко

МОЇ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВИ З АКАД. А. КРИМСЬКИМ

(Спогади з нагоди 80-річчя його народин)

1)

I.

У Москві (1898-1905 рр.)

Ще на початку цього року (3-го січня) минуло 80 років, як народився наш відомий учений, поет і ґеометрист, академік Агатангел Кримський. На жаль ця річниця проминула у нас непомічена. Забули за неї навіть наші наукові установи. Отож нехай дарують мені читачі „Свободи", коли я займу трохи довше їх увагу своїми спогадами про цю видатну людину.

Я не буду розводитися про наукові й літературні заслуги Агатангела Юхимовича, як звичайно звали Покійного. Про них доволі писано. Досить пригадати прегарну статтю про нього його великого приятеля Івана Франка у відомій російській енциклопедії Брокгавза-Єфрона, або сторінки, присвячені йому в підручниках історії української літератури (передовсім С. Єфремова та Ол. Дорошкевича). Автобіографію й докладний спис своїх праць до року 1919-го подав Кримський в першому томі „Записок Історично-філологічного відділу ВУАН. А знов у „Хрестоматії української літератури" М. Плевака знайде читач теж докладну бібліографію і творів покійного й писань про нього. А оце не так давно дуже гарно розповіла про життя Агатангела Юхимовича в зв'язку з історією самої ВУАН проф. Н. Полонська-Василенко в 2-й книжці паризького журналу „Україна", що його прецікаво редаґує проф. Ілько Борщак. Про Кримського, як науковця, говорить у 3-й книжці цього таки журналу проф. Василь Дубровський, теж із фаху сходознавець. Відсилаючи цікавих до згаданих джерел, я обмежуся тут тільки своїми особистими спогадами про Покійного. Сподіваюся, що вони придадуться майбутньому біографові нашого визначного вченого й письменника.

З Агатангелом Юхимовичем я познайомився і заприязнився в Москві в-осени 1898 року, коли вступив на тамошній університет. Але його ім'я було мені відоме ще з гімназійних часів, зі „Зорі" та Франкового „Життя і Слова", де він містив свої поезії й нариси під псевдонімом А. Хванько (Хванько — це український народний відповідник для грецького Агатангел). Не зважаючи на свої молоді літа, був Кримський досить уже помітною постаттю на полі нашої науки й красного письменства.

Тоді так мало було свідомих українців, що кожний український патріот був на обліку. Це відносилося не тільки до старших, заслужених діячів, а навіть до молодиків, що ледве почивали свою літературну чи громадську карієру. Кожного молодого студента, що заповідався на майбутнього українського діяча, цінили не тільки його товариші, але й старі „патріоти". То тим більшу увагу нашого свідомого громадянства звертав на себе молодий адепт української філології й орієнталістики. Старші наші товариші, що покінчили гімназію й були на університеті, встигли нас, членів таємної середньошкільної громади, поінформувати, хто то криється під псевдонімом А. Хванько.

Не пригадую тепер собі, коли і як познайомився я з Агатангелом Юхимовичем. Скорше пізнав я був покійного Дмитра Івановича Яворницького, а вже через нього дістався я до Кримського. Яворницький тоді викладав російську історію в Строгоновському Училищі, — відомій у Москві середній школі прикладного мистецтва, а рівночасно був приват-доцентом на університеті, де з року на рік вів курс лекцій історії нашої козаччини під титулом „З Історії Запорожських Козаків".

Цей курс був зголошений офіційно й кожен студент міг на нього записатися. Довідавшися з таблиці викладів про лекції Яворницького, я й ще дехто з нашої української студентської громади записалися на них і так познайомилися з Дмитром Івановичем, а опісля почали бувати і в його хаті. Від Яворницького ми довідалися й адресу Кримського. Проте, скільки пам'ятаю, між обома цими нашими вченими не було дружніх взаємин. Вони, як то кажуть, не жили з собою. Це були надто різні типи. Яворницький, при всьому своему безсумнівному українському патріотизмі, ще не збувся тоді старого, зненавидженого нами молодими, українофільства. Його патріотизм видавався нам чималою мірою галушковим, етнографічним, а не европейським, як у наших будителів Мих. Міхновського або Вол. Шемета. Та й політичний світогляд у Яворницького був досить примітивний. Це ж усім відома річ, що Яворницький, бувши вже директором Музею в Катеринославі (перед 1-ою світовою війною) накладав з російськими „октябристами". Натомість Кримський був того типу чоловік, що нам імпонував: націоналіст, але заразом европеєць і поступовець. Треба сказати, що Кримський, як і Б. Грінченко та інші виступав спершу як антаґоніст Драгоманова, але дуже скоро став його великим прихильником. Цілком зрозуміло, що у нього не було нічого спільного з нашими українофілами, що тоді проживали в Москві, як от Ваганов, або навіть Яворницький. Я дуже поважаю Дмитра Івановича, як історика, археолога і як щиру українську людину, проте не можу поминути й тих неґативів, якими він тоді нас від себе відпихав. Прошу у читачів вибачення за диґресію від основної своєї теми. Мушу на цьому місці спинитися трохи й на особі Яворницького, не на те, щоб шкалювати пам'ять покійного, а ради історичної правди. Тим більше, що це вияснить нам і ті холодні (не кажу — неприємні) відносини між ним і Кримським.

(Продовження буде).

Юрій Артюшенко

БОРОТЬБА ДВОХ ДУХОВОСТЕЙ

І. Минуле

„Минуле зв'язане з сучасним органічно і нема нічого в сучасному, що не мало б свого коріння в минулому" — каже П. Куліш. Тому пізнання й усвідомлення минулого дає правдиве розуміння сучасности й пануючих відносин, та визначає правильні шляхи в майбутнє. Тільки через пізнання минулого можна прийти до правильної історичної оцінки своїх сил, правильніших висновків і тривкіших чинів, і то однаково це, — як у відношенні до власного-внутрішнього, так і чужого-зовнішнього світу. Але виходило б, що весь західний світ, в тім й Америка, так не думають. Бо чим же іншим можна пояснити, наприклад, те, що для них і до тепер ще проблема Сходу Европи — це одна велика Росія, як рівнож і те, що можна боротися проти Політбюра без боротьби проти російського імперіялізму.

І хоч під натиском публічної опінії рядового громадянства та таких визначних політичних постатей, як посол Чарлес И. Керстен, сенатори Смит, Мек Карті, Бентон і б. сен. Ванденберґ, — офіційна політична лінія Америки, та до певної міри й всього Західного Світу, підпадає переоцінці у згаданім питанні, але цей процес є дуже повільний, що, на нашу думку, не є на користь не тільки нам, українцям, але й всьому Західньому Світові.

Власне в цій то справі на сторінках преси брали слово цілий ряд політиків, військовиків і журналістів, а до них і автор цієї статті приєднує свій голос, щоб ще раз і ще раз пригадати всім і всюди, що — „Минуле зв'язане з сучасним органічно...", що Україна все була на Сході Европи речником і оборонцем найвищих духових цінностей цілого культурного світу, і то власне, — проти скріпленої татарами Москви, яка перебрала історичну місію тюрко-монголів у їх поході на захід. Тому то про себе й про свій нарід говорить один із російських письменників, а за ним повторює й російський князь Трубецкий: „Ведь ми ж монголи з раскосимі і жаднимі глазамі... Ведь ми ж тулупом лежім у Азії".

І так, питання боротьби з большевизмом і московським імперіялізмом стало сьогодні центральною проблемою людства. Народи, які ще кілька років тому, не розуміючи істоти московського большевизму, — байдуже приглядалися до того, що діялося на просторах совєтської імперії, та й навіть вороже ставилися до боротьби — яку провадили поневолені большевизмом народи, тепер або самі вже включилися до цієї боротьби, як наприклад, недавно поневолені народи-сателіти, або примушені готуватися до неї. У світі відбулася пероцінка поглядів на московський большевизм. У цьому процесі мусить також відбутися і переоцінка поглядів усього світу на боротьбу, яку вела й веде Україна. А тому й треба пригадати, ще раз всім ставлення українського народу до большевизму та яке це значення має для всього світу.

Перш за все треба підкреслити, що коли у самій Московщині підчас громадянської війни спротив большевизмові був невеликий та мав характер соціяльний, то в Україні ця боротьба стала всенародною та вже тоді набула виразно характеру н а ц і онально-визвольної боротьби.

Влучно державний секретар ЗДА — Дін Ачесон, 26. червня 1951 р., схарактеризував методи міжнародного комунізму, як „нову тактику російської політики територіяльної експансії 500-літньої давности". — Власне так думала Україна — вже в 1917 році. Український нарід правильно відчув за большевицькими кличами Леніна про „месіянство", „первородство" й „провідництво" московського пролетаріяту в світовій революції й будуванні соціялізму старі московські імперіялістичні кличі про „третій Рим" і „злиття сляв'янських рік у російському морі". — Це ставлення українських мас до большевиків виявлалося хоч би в тому, що вже восени 1917 року, коли грабіжницький характер большевиків у соціяльному відношенні не встиг ще себе виявити, в Україні на Слобожанщині виникли вже перші повстанські загони для боротьби з большевицькими московськими бандами, які ще перед офіційним оголошенням війни вже захоплювали прикордонні міста України. Ще виразніше виявляли ставлення українського народу до большевиків наслідки виборів до установчих зборів у 1918 р. Большевики дістали тоді в Київській губернії тільки 3% голосів, у Волинській 4%, у Полтавській 6%, у Харківській 11%, у Херсонській 11%, у Чернигівській — найбільше — 20%. Але тут треба взяти до уваги деякі сколонізовані москалями повіти Чернигівщини, як напр Стародубський і ін. Та й ті здобуті відсотки большевики завдячують майже виключно містам, що були скупченням російських військових залог, зросійщеної адміністрації та іншого зросійщеного чужонаціонального елементу, для якого загроза відділення України була більшою небезпекою, як червоний прапор і також пятикутна зірка замість „двуглавого орла" і „трьохцветного знамені" на вежах Кремля. У той же самий час у Московщині большевики одержали, наприклад, у Московській і Смоленській губерніях по 56%, в Тверській 54% голосів і т. д. У той час, коли на північному фронті за большевиків голосувало 61% і на західному 67%, то на південно-західньому, що проходи по території України, — лише 29%.

Отже, завдяки московському народові большевики прийшли до влади в минулому, та й в сучасному головною силою большевиків є той же московський народ — як таран Москви на поневолені народи, а за ним щойно йдуть дальші засоби влади, як то колективна відповідальність, страх, — як засіб впливу на свідомість і т. п.

Важливим моментом, що обумовив успіх большевизму в Московщині й спротив йому в Україні, був момент чисто психологічний, момент духових властивостей обох народів. Большевицька диктатура не викликала в Московщині майже ніякої реакції, бо, як стверджував уже раніше Достоєвський, деспотія, тиранія й „отарництво" завжди були притаманні російському народові на протязі всього його історичного життя і це виявилося особливо яскраво за Івана Грозного, Петра І, та знайшло своє підтвердження за Леніна. Ф. Достоєвський писав у 1873 році: „Никакая община российського муравейника не спасет, будут лиш общесолидарные нищие, заложившиеся й закабалившиеся все общиною". І от у 1917 р. весь російський народ общиною й закабалився в руках нових диктаторів.

Українська ж духовість, що виросла в суспільно - індівідуалістичній психіці та історичній народоправній структурі свого самостійного життя, виповіла відразу бій большевизмові, як силі, що прагнула до національного й духового поневолення й закріпачення українського народу.

Революція 1917 року поставила на денний порядок справу здійснення гасла самовизначення народів російської імперії. Вплив цього гасла на свідомість поневолених народів був такий великий, що й большевизм, виступаючи в заході за збереження цілости цієї імперії, не міг їх легковажити. З цього приводу серед большевицького проводу створилося дві течії. Одна, що, залишаючись речником російського імперіялізму й спираючись на тези Рози Люксембурґ про перетворення колишньої царської держави на нову большевицьку державу з однією спільною для всіх народів російською культурою, — заперечувала національне питання, і друга, очолювана Леніном і Сталіном, що вирішила зробити з національного питання демагогічну зброю для осягнення імперіялістичних цілей. Перемогла друга течія й московські большевики кинули гасло про „самоопределєніє вплоть до отделенія".

Що це гасло мало тільки декляративний і тактичний характер, видно хоч би з наступного: у своїй відозві з 12 грудня 1917 р. Сталін, як комісар у справах національностей, писав: „Немає чого й говорити, що націоналізація армії — річ прийнята і бажана. Про це кілька разів офіційно заявляла Рада народніх комісарів... Кажуть про обмін військових частин між Україною й Росією, про розмежування тощо. Рада Народнік Комісарів цілком усвідомлює необхідність розмежування..." А в той же час він заявляв: „Вимога відділення окраїн — глибоко контрреволюційна". Не дарма „Правда" з 1 листопада 1947 року пише про Сталіна: ...„Після перемоги жовтневої революції тов. Сталін практично очолив національну політику комуністичної партії й совєтської держави — як народний комісар у справах національностей... Він перевів велику роботу щодо створення національних совєтських республік, а потім об'єднання їх до єдиної союзної держави — СССР."

Так большевики, виступаючи з порожніми обіцянками для поневолених народів, створили з гасла самовизначення народів підступне знаряддя для пізнішого їх кривавого поневолення. Зокрема цю облудну політику московські большевики застосували по відношенні до України. Висуваючи, з одного боку, соціяльні кличі про „мир хижинам — войну дворцам" і т. п., а з другого хитрі національні обіцянки про самоопределєніє вплоть до отделєнія" і про вирішення всяких спірних питань „у свій час по-братньому", московські большевики розпочали збройний похід проти молодої української державности, мобілізуючи до цієї боротьби свої маси переконанням про те, що „Україна — ето буржуазная видумка".

Це стільки про боротьбу двох духовостей нашої доби зі свіжого ще в нашій пам'яти, але з найдавнішого минулого, — що до нашої протибольшевицької боротьби. Ще більше про боротьбу двох духовостей можна би було сказати, коли б переглянути часи збройних змагань Української Держави, — яка ж то й за таких — як тоді були — несприятливих умовин — спромоглася витримати трирічну боротьбу на декілька фронтів і не скапітулювала перед большевиками... Рівнож після збройних змагань — час революційного підпілля та змагу за душу й майбутність українського народу — це дальша безкомпромісова боротьба двох різних світів — двох духовостей. Та для нашої теми вистачає й цієї короткої згадки тільки про 1917 рік, щоб порівнявши його з сучасністю признати наведене нами на початку твердження П. Куліша за істину.

„ГОЛОС АМЕРИКИ" ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ

За час від 1. червня до 1. серпня 1951 року український відділ „Голосу Америки" переслав такий матеріял на українські теми.

Календар

В зв'язку з третіми роковинами створення Української Національної Ради були переслані уривки з відозви до українського народу, яку проголосила перша сесія Української Національної Ради.

В день 53-их роковин смерти І. Тобилевича у виконанні артистів передано уривки з його п'єси „Сава Чалий". Спеціяльними статтями відзначено пам'ять М. Драгоманова і О. Пчілки. Передано статтю про драматурга Миколу Куліша. — Відзначено роковини самогубства М. Скрипника.

Життя на Україні

Переслано уривки з листа, що прийшов з Польщі від людини, яка там систематично слухає „Голос Америки" українською мовою. В листі висвітлено умови життя в Польщі і почасти на Україні.

Було спеціяльне пересилання, присвячене декаді українського мистецтва в Москві і кілька передач в зв'язку з новою хвилею утисків українського мистецтва, а саме: „Сосюра в немилості", „Українська преса в Америці про В. Сосюру і його поему — „Любіть Україну", „Американська преса про нову хвилю чисток на Україні", скеч: „Сосюра на прийомі в ЦК КП(б)У.

Умови життя на Україні висвітлювали ще й такі передачі, як „Ліквідація хуторів на радянській Україні", „Ліквідація кустарної промисловости на Україні", „Роля профспілок на радянській Україні", „Про позики на рядянській Україні", „Українці на Кубані".

В одній з передач порівняно умови переселення народу в ЗДА і СРСР та згадано, як переселяли селян з України до Сибіру й Уралу.

Передано 7 критичних статтей про бюджет Радянської України.

Переслано статтю про обмін територією між СРСР і Польщею, в наслідку якого зачеплено території, заселені українцями.

Дві передачі присвячено творчості українських радянських письменників. Стаття „Українська кооперація" висвітлила історію української кооперації і ліквідацію її більшовиками.

Життя українців у вільному світі

Вислано оповідання колишнього ДП „Як я врятувався від репатріяції до СРСР" і нариси про життя ДП в Америці: „Родина українців в Колорадо" та „Українець з Полтави про своє життя в Америці". — Передано відповідь українки, колишньої радянської громадянки на пропаґанду московського радіо та вислано відозву Організації Української Демократичної Молоді в ЗДА до української молоді в усьому світі. Подано відомості про Український Технічно-Господарський Інститут. Переслано репортаж про війну в Кореї, що його надіслав до часопису „Свобода" українець, колишній ДП, що тепер воює в Американській Армії. Передано скеч про новоприбулих українців в Америці.

Була окрема передача про життя українців в Австралії.

Українці біля мікрофону

Кореспондент „Голосу Америки" відбув на пристані в Ню Йорку розмову з 250,000-ним ДП, що прибув до Америки, українцем Голубовим. — Кореспондентка „Голосу Америки" виїздила до Вашинґтону на Національну Конференцію в справах Громадянства, де відбула розмови з українцями, учасниками конференції: головою Українського Народного Союзу і заступником голови Українського Конґресового Комітету, д. Галичиним, секретарем Українського Робітничого Союзу, В. Миником, представником Українського Конґресового Комітету — М. Ґречиним, головою Союзу Українок Америки — О. Лотоцькою і з представником організації „Самопоміч" — К. Ваврaровим. — Розмови були записані на платівки і згодом переслані.

Також кореспондент „Голосу Америки" відбув розмову з Платоном Стасюком, власником м'ясної крамниці у Ню Йорку, який бореться за зниження цін на м'ясо. Була розмова з українськими робітниками в Детройті.

До студії „Голосу Америки" завітали такі гості, розмови з якими були переслані: В. Довгань, голова Українсько-Американської Федерації стейту Мічіґан; Г. Денисенко, доцент Українського Технічно-Господарського Інституту; М. Рудницька, голова Матірного Союзу Українок в Америці та І. Шох, член управи цього ж Союзу.

Також були гості з Канади: Г. Мазурик і С. Кривоус, які розповіли про українське громадське життя в Торонто, а зокрема про діяльність Українського Народного Дому.

Здобутки вільної української літератури.

Переслано статтю про нову книжку письменника Т. Осьмачки „План до двору" і огляд „Українська література в Канаді."

Вислано три уривки з роману В. Винниченка „Нова Заповідь".

Новини з українського життя поза залізною заслоною

Передано про маніфестацію пам'яти Симона Петлюри в Ню Йорку, про з'їзд українсько-американських ветеранів у Филаделфії, про з'їзд українців — жертв радянської диктатюри в Торонто (Канада), про виступ посла Дикура з приводу закордонної політики Канади (за канадійським часописом „Новий Шлях"), про виставку О. Березовського в Австралії, про Український Професійний Театр в Ню Йорку, про українську дівчину з Канади, що з групою учениць поїхала до Англії (за часописом „Український Голос").

● **30 відсотків різаного дерева** буде передане для оборонних цілей. Таку вимогу поставив уряд до продуцентів дерев'яних матеріялів.

В СВІТІ

● **Американський крейсер Салем** прибув із візитою доброї волі на п'ять днів до Бейруту (Лібанон).

● **Гяльмар Шахт — фінансовий** дорадник. Гітлера прибув на три місяці в Індонезію, яка запросила його як гостя і консультанта.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ СПРИЯННЯ СПРАВЕДЛИВОМУ ЗАТРУДНЕННЮ

Тепер, коли Злучені Держави знову озброюються, — і на цей раз, здається, на довгий час, — збільшується потреба в кваліфікованих робітниках. І ця потреба вимагає федеральної акції, яка гарантувала б усім робітникам американцям однакову можливість працювати в оборонній промисловості.

Такі заходи зроблено було й перед Перл Гарбар, коли робітники були потрібні обслуговувати машини „арсеналу демократії". Тоді, як і тепер, расова упередженість робила перешкоди в затрудненні людей. Тоді, у червні 1941 року було запропоновано важливе розв'язання цієї проблеми. Урядовим наказом був створений федеральний Комітет Сприяння Справедливому Затрудненню, який запевнив, що при затрудненні робітників в оборонній індустрії „не буде різниці щодо раси, релігії, кольору шкіри чи національности". Наслідком цього була рекордна продукційність, що здивувала цілий світ. Проте, 1946-го року цей Комітет перестав існувати, бо Конґрес не затвердив фондів на його дальше існування.

Теперішня потреба в створенні такого комітету доводиться маленькою брошурою, що її видав Департамент Праці, як державна аґенція, що найбільше зацікавлена розв'язанням проблеми робітничих кадрів для оборонної індустрії. Цю брошуру Державне Бюро Забезпечення Робітників поширює по всіх штатних аґенціях найму робочої сили. Її назва: „Працедавці! — робочої сили є багато".

Брошура підкреслює потребу наймати робітників тільки залежно від їх кваліфікацій, „без огляду на вік, стать, расу, колір шкіри, релігію чи деякі фізичні хиби", що не заважають людині працювати. Зазначаючи, що „марнувати людські можливості так само нерозумно, як і марнувати природні ресурси, або машину чи харчі", брошура деклярує: „Підприємець, зацікавлений у наймі кваліфікованих робітників, не повинен брати до уваги штучні перешкоди. До його вибору цілий ринок праці. Він не обмежується тільки переглядом кваліфікацій робітників меншої групи". Брошура закінчується посиланням на твердження провідних працедавців, чия практика базується тільки на оплаті по-заслузі, — практика, що задовольняла працедавців, робітників, акціонерів, громадянство і державу.

Коротко кажучи, підкреслюючи потребу в належному виборі кваліфікованих робітників, як засіб до збільшення продуктивности, Департамент злегка торкається наслідків, створених неоднаковим ставленням до робітників. Ці ширші наслідки, виявлювані багато разів, недавно знову були виявлені шіснадцятьма організаціями — робітничими, релігійними, громадськими, і організаціями ветеранів у листі до Президента Трумана з вимогою створити Федеральний Комітет Сприяння Справедливому Затрудненню, подібний до того, що його створив був Президент Рузвелт 1941-го року.

У свойому листі згадані організації писали: „Сьогодні, як і десять років тому, дискримінація робітників зменшує нашу продукційну спроможність, ллє воду на млин ворожої пропаґанди й зрушує принципи людської свободи, що за неї американці різних рас і кольору шкіри віддавали своє життя.

Деякі впливові газети в цілій країні додають і свої голоси до голосів організацій, що обороняють громадянські права й право кожного на працю. Зауважуючи, що Конґрес не спромігся виконати намічену програму, ці газети запевняють, що тільки Комітет Сприяння Справедливому Затрудненню може дати раду в теперішній ситуації. Вони нагадують своїм читачам не тільки про чимале досягнення Комітету, створеного 1941-го року, у справі поборення расового упередження, але й про успішне впровадження в життя відповідних законів про набір робочої сили.

Американцям, які хочуть, щоб їхня батьківщина мала якнайбільше потрібної продукції, і одночасно не хочуть нехтувати демократичних принципів, що на них вона була заснована, здається, що найкращий вихід із сучасних ситуацій — це саме створення нового Федерального Комітету Сприяння Справедливому Затрудненню.

Англійські експерименти

(Закінчення зі сторони 2)

зуміння, „політичні шкоди будуть більші, як стратегічні користі".

Тимчасом найбільші політичні й моральні шкоди для всього людства походять від тих англійських доктринерів, які, — видко — не можуть позбутися сентименту до большевиків, як „теж соціялістів", а у свому страху перед війною і в угодовстві до Совєтів роблять щораз нові жалюгідні експерименти. Колись Англія вела — традиційну в усьому світові ясну політику зберігання рівноваги сил на европейському континенті й використовування кожної нагоди для власного посередництва. Цю політику особливо маркантно підкреслила участь Дізрелі на Берлінському конґресі (1878), де він разом із Бісмарком рішив ніколи не допустити Росії до Дарданелів. Надача самостійности північно - балканським країнам (хоч, як концесію для Росії, підпорядковано Болгарію російським впливам) була таким самим виявом англійської волелюбности, як раніше активне піддержування самостійницьких змагань Греції. — Традиційною залишилась приязнь Англії з Туреччиною, але останній гострий конфлікт за нафту з Іраном кинув яскраве світло на більшу дбайливість Англії за свої фінансово-промислові інтереси на Близькому Сході, як за політичні, бо що цей конфлікт є водою на млин Совєтів, це ясно кожній дитині в політиці. І там теж мусить рятувати ситуацію Вашинґтон, який від свого англійського союзника має вічні турботи. Однак найбільшим лихом для Америки від нинішнього англійського уряду є саме те „апізерство" і та психоза страху перед війною і той „культ совєтсфільства", що такі прикметні для нинішньої урядової англійської атмосфери. Ернест Бевін вилікувався з отієї психози у безпосередніх зустрічах з совєтськими дипломатами і трудно вже було пізнати в ньому того колишнього лідера англійських портових робітників, який колись грозив страйками і революціями, коли Англія висилатиме зброю білим російським генералам — проти большевиків. Тимчасом його наступник Герберт Моррісон усе ще нагадує місіонаря, який вірить у можливість навернення кремлівських грішників на шлях демократичної праведности.

Яскраве світло, як той англійський демократ розуміє закон міжнародної справедливости і права кожної нації на свою державу, кинула недавня глумлива відповідь Моррісона на парляментарну інтерпеляцію у справі українських радіо-передач („усі українці розуміють по-московськи"). — Стаття Морісона для „Правди" — це останній вияв місійної діяльности навертання московських большевиків. Безмежна наівність б'є з отого експерименту, який тішить часописних видавців, бо дає багатий матеріял для друку, але політично є не тільки безвартний, а деморалізуюче шкідливий. Коли майстри у пропаґанді над майстрами, московські большевики, погодилися видрукувати статтю англійського міністра і видрукували її не тільки у „Правді", але й в кількох інших найбільших совєтських часописах, то вони прегарно знали, що це їм нічогісінько не пошкодить. Сьогодні, коли мільйони совєтських вояків були вже в середній Европі і коли совєтські громадяни слухають чи бодай підслухують чужинецькі пропаґандивні радіопередачі, — що можуть означати не одна, а й десятки статтей західних міністрів, коли до того тут називається їх „забріханими воєнними підбехтувачами" й використовується їхні статті для посиленої власної пропаґанди?

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

)(**Український відділ на базарі Австралійського Червоного Хреста** в Мельбурні, з мистецькими експонатами та інформаційною літературою, був влаштований силами організації Українського Жіноцтва в Австралії.

)(**Співачка Зоя Більченко** виступала з успіхом на концертах в багатьох містах Австралії, після чого її запросили на постійну працю в радіо в Сиднею.

)(**Експедицію шукати золото** в Бразилії організовує інж. Яценко з Арґентини.

)(**Група українських журналістів** в Німеччині систематично влаштовує відвідини таборів, де лишились на життя українці. Ця група вже відвідала табори „Вальк", „Кляйнкетц" та „Альтерсгайм", де проживають наші старші люди, що не мають змоги виїхати за океан.

)(**Помер Януарій Цурковський,** складач друкарні „Америки" у Филаделфії, на 64 році життя. Він походив із Золочева, Західна Україна. За студентських часів був членом студ. Т-ва „Молода Україна".

)(**Українська Католицька Церква в Канаді** за 60 років від часу першого українського поселенця в тій країні зросла на велику силу. Тепер ця церква має: архіепископ — 1, епископів — 4, дієцезій-екзархатів — 4, священиків — 210, домів Сестер Служебниць — 21.

)(**Всі українці, що кілька років тому виїхали до Тунісу,** хочуть переселитися до ЗДА, але можуть це зробити тільки на власний кошт, на квоти країн їхнього походження та на афідавіти. Також щонайменше половина новоприбулих до Арґентини вже записалися на виїзд до ЗДА, де більші заробітки.

)(**Проф. Ю. Бойко, ген. М. Капустянський та проф. В. Державин,** як члени Ліквідаційної Комісії Всегромадського і Ділового Комітетів для вшанування жалібних урочистостей у честь сл. п. Головного Командира УПА, ген. хор. Тараса Чупринки, подали в Мюнхені до відома громадянства, що до каси Комітету вплинуло 3.204,95 ДМ, з яких на друк брошури видано — 1.396,21 ДМ.

)(**Українці Нової Зеландії і Австралії** за березень передали УНРаді 320 фунтів добровільних датків.

)(**Театр у Вікторії (Австралія)** відкрив свій сезон 6-го травня інсценізацією „Землі" Стефаника. В репертуарі сезону також „Морітурі" І. Багряного. Серед членів трупи — Ст. Крижанівський, С. Залевський, О. Залєвська, Д. Любарська та інші.

О. Р. ЛОБОДИЧ РЕКТОРОМ ДУХОВНОЇ СЕМІНАРІЇ В ВАШИНГТОНІ

ЕДМОНТОН (ПБ). — Всесв. о. Роман Лободич, кол. крилошанин львівської архіепархії і кол. сенатор до варшавського сойму іменований ректором Української Духовної Семінарії в Вашингтоні.

● **Індійські війська стоять на віддалі 10 клм.** від пакістанських кордонів на лінії від Кашміра (північ) до затоки Кич (південь), — заявив уряд Пакістану.

● **Загинув герой корейської війни Джордж Болт,** пілот гелікоптера, в катастрофі під час звичайного рейсу.

Палату Морґана в Ґлен Ков, на Лонґ Айленді, яку займали якийсь час совєтські делеґати до Об'єднаних Націй, перебере управа міста за несплату податків і перемінить на прилюдну школу. Палата має 48 кімнат. Досі вона була власністю Филипа Поблікера з Филаделфії. Борг за податки становить $26,000.

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

Ліста Ч. 1. (До 18. квітня вкл.)

КАЛІФОРНІЯ

Клермонт: Д-р Аделя Савицька $ 10.

Лос Енджелес: М. Годак із Свята Злуки $37. Іван Васістий, Олена Мельник, Волод. Прокопович, Василь Тимчук по $10. Мих. Мазуркі $ 5.

Сан Франціско: УКК-Відділ із свята Шевченка $50. Микола Бачинський $10. Гр. Буряк $20. Текля Данис $25. Галина Гриневич $25. Дм. Дучинський, Варвара Кацуляк, В. Панасенко по $10.

КОННЕКТИКАТ

Ансонія: На вічу: Еффі Чікот $5. Анна Зборівська $5. Іван Патуляк $2. В. Калина $1.

Бріджпорт: Василь Бабій з дружиною $30. Іван Федун, Володимир Фльонц, Ексц. Мстислав по $10. — Мих. Максимів $5. Мир. Зелик (на вічу) $2.

Форестилл: Олександер Кілмен $10.

Гриніч: Андрій Фурик $50.

рик $50.

Гартфорд: Ева Федунець $5.

Ню Гейвен: Березіцька Софія, Березіцький Осип, В. Добчанський, — Ева Каламін — по $10.

І. Буцяк (з відчиту о. д-ра Гриньоха) $124. В. Стрийський (коляда) $65, із свята 22. січня $39.87. А. Маланчук $30. Д-р Т. Мацьків $13. О. і Н. Микетей $12. І. Попель $12. Агафія Бундзяк $6. Ст. Данів, Марія Данилович, інж. М. Букоємський, Ст. Фіґоль, Ю. Гіліцінський, д-р Т. Ганушевський, Т. Колосівський, і Юлія Береза — по $5. В. Гачкевич $3. К. Марущак $12. В. Небелюк $3. На відчиті о. Гриньоха зложили: М. Бойко, Е. Галущак, о. П. Гарасимчук, М. Дрозд, О. Яхницький, Полотнянка, А. Рощахівський, Б. Стрийський, М. Сидяга, Б. Шмата, Т. Василик, В. Вишиванюк і М. Інкалій по $2. — Ю. В. Білик, Марта Боднар, П. Кебало, І. Буцяк, В. Колесняк, Марія Чайковська, М. Чайковський, Гр. Гіна, В. Гіна, Е. Козюпа, І. Голембйовський, Я. Гарасимович, Марія Фурс, М. Духновський, М. Ліпцан, І. Похмурський, Р. Рейнарович, Р. Рондяк, А. Кравчук, Ярослава Кравчук, М. Кучій, Б. Кунько, Р. Курилович, Й. Кузів, Р. Кирпитський, Д-р І. Кизик, Л. Левицький, П. Марущак, НН., М. Олесинцька, К. Стасюк, О. Столяр, С. Шмата, І. Голубович, Т. Кісик, П. Шміґельський, В. Шинкар, І. Телюк, Р. Трешневський, Д-р І. Турянський і Е. Волинець по $1. І. Городецький і НН по $0.50.

Ню Брітен: Т. Копко (з Шевч. свята) $100. Т. Копко $12. В. Івашків і А. Савка по $3. М. Карбонік, Анна Хліб, І. Ябчанка і Ст. Савчишин по $2. Й. Долинський, П. Маслюх, М. Савчишин, І. Сенцьо, Катруся Турнак і М. Збігневич по $1.

Савтпорт: Українське Запомогове Т-во (на влашт. свята в честь сл. п. ген. Т. Чупринки) $25. П. Дудко $5. В. Максимяк $3.

Савт Вінзор: А. Ясінський $10.

Вилементик: І. Заяць, І. Кульматицький, Стогаюрд, і В. Шулевський по $2. І. Грейсон, Д. Лисевич, Ст. Саворський, В. Скубіш, М. Шулевський і Я. Тростянецький по $1.

ДИСТР. КОЛОМБІЯ

Вашингтон: С. Петрик $5. Ева Петрів $5. Ю. Старосольський (коляда) $53.

ДЕЛЕВЕР

Вилмингтон: Греко-кат. Церква св. Миколая $10. П. Щирба $5.

ФЛОРИДА

Маямі: Іванна Білан, М. Білан, і М. Клюфас по $10. П. Галушка, М. Микитка, Т. Мимрук по $5. Анастазія Чапранська $4. Ева Федорович $1. Коляда: О. Цаповський, М. Демчина і М. Копичак по $5. Т. Микитка, М. Дмитрів і С. Задойко по $3. Н. Катериняк, А. Кряховецький, Й. Маґала, Ст. Маік, В. Подубинський, Ева Сташків, Марія Ткачик, М. Вандяк і П. Візняк по $2. Лесь Басалиґа $2. Марія Біляя, М. Чорний, Л. Годівський, Е. Ляхович, М. Касоні, Мартиняк, Мориквас, І. Микитка, Ст. Микитка, Т. Наконечний, І. Валовяк, І. Ворона, Анна Витичин, Анна Зеп, і М. Жмуркевич по $ 1.

Коннектикет: На святі в честь сл. п. ген. Чупринки в Ню Йорку зложили по $1: М. Сидяк, Б. Сорочинський, І. Махно, Ф. Мандрик, М. Йорсович.

ДОДАТКОВИЙ ВИКАЗ ВПЛАТ НА НАРОДНИЙ ФОНД ЗА 1950 РІК

Акрон, Ог.: $50 з нагоди вінчання п. Е. Пулк (не коляда). По $6: М. Іванчук, Т. Мусійовський. По $5: С. Берегула, В. Галамай, С. Гарбар, М. Іванцьо, С. Іваницький, Т. Кость, М. Марич, Г. Юшка. По $4: П. Славич, О. Шабат. По$3: Іван Готко, С. Дудівка. По $2: І. Савицький, М. Савула, М. Судомир. — По $1,50: Я. Іваницький. По $1: Катерина Вільха, Г. Вронкович, А. Лесняк, М. Сорока.

Асторія, Л. Айл.: Укр. Демокр. Клюб $110. Мих. Гурин $20.

Белвилл, Н. Дж.: Павло Калиниченко $25. Григ. Дорошенко $5.

Бронкс, Н. Й.: Відд. Союзу Українок ч. 3. $25. (а $10 до УКК чл. вкладка).

Клівленд, Ог.: Дм. Шмаґала $35. П. Гнатяк $5.

Шикаґо, Ілл.: По $25: Мик. Шліхутка, Б. Вовчик. По $10: С. Турчин, Л. Желтвай, П. Желтвай, М. Дулин.

Карлайл, Па: Федір Савчук $10.

Лудлов, Масс: По $10: М. Максимів, М. Гайовий, В. Гайовий. $5: о. Д. Кульматицький.

Дітройт, Міш: По $10: Е. Ткачук, В. С. Тустанівський, А. Тимочко. Д. Васько, Д. Волощук, Д-р А. Заплітний.

Гемтремк, Міш.: Денис Несторович $10.

Гемпстед, Л. Айл.: Відділ УКК (з концерту) $10.

Лорейн, Ог.: В. Сілецький $10.

Міннеаполіс, Мінн.: Микола Кушніренко $10.

Нюарк, Н. Дж.: Союз Українсько-Американських Бизнесменів $100. Союз Українок (Від. 26) — тільки $100, а $40 були призначені на вплати по $10: 413 Від. УНС-у, Степан Боднар (Ірвінґтон), Федчишин (Гілсайд), Марія Павлусь. $5: О. Утриско.

Ню Бронсвик, Н. Дж.: Запорізька Січ (353 Відд. УНС) $10.

Ню Гейвен, Кон.: В. Маслянка $10

Филаделфія, Па.: $10: Д-р Т. Сеньківський, Д-р Ю. Мачук, Укр.-Амер. Горож. Т-во, Ярослав Масюк, Онисим Врублівський.

Савт Плейнфилд, Н. Дж.: Ю. Шарик $5 (на УКК).

Виллиментик, Конн.: М. Ковальський $10.

Рено, Нев.: П. Турчин $10.

Гарі, Інд.: Т-во Шевченка (100 Відділ УНС) $10 (для УКК).

Справлення помилок в Лісті ч. 2: за 1951 р.: Амстердам, Н. Й.: Відділ УКК (не Допомог. Комітет) — $30,13 (свято Шевченка), о. Л. Долинський $5.

● РОЗШУКИ ●

ПРИЙМІТЬ ЩЕ ОДНУ РОДИНУ

Ліста ч. 6.

Приблизно дня 17. серпня 1951 року приїдуть до Злучених Держав Америки на безіменні (анонімні) ашуранси Злученого Українського Американського Допомогового Комітету такі особи і родини:

Анкевич Франко, Анна, Осип і Олена; Харліковський Василь, Людовика, Осип, Христина і Микола; Ґернаґа Ярослав; Грицько Михайло, Текля, Павло і Михайло; Колодій Симеон, Марія і Володимир; Іванів Марія і Карло; Івасятин Лукин, Анна, Іван, Андрій і Микола; Коструба Василь, Софія, Ярослав і Михайло; Кушнір Михайло, Павлина, Чеслава, Олена, Мирослав і Марія; Матіш Петро; Михалюк Іван, Марія, Павло і Михайло; Поліщук Дмитро; Приймак Олена, Ремський Михайло, Марія і Степан; Сміґельський Петро, Таця і Марія.

Подані особи і родини не мають ні кревних, ні знайомих у Злучених Державах. Їх спонзором є українське громадянство, яке діє через свою організацію ЗУАДК.

Дирекція ЗУАДК прохає наших громадян — людей доброї волі і щирого серця, щоби допомогли поселити ці особи в нашій країні, приймаючи когось з поданих осіб або родини. Заяви про згоду прийняти когось із поданих нових імігрантів просимо слати якнайскоріше на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

При цій нагоді пригадуємо про членство в ЗУАДК. Присилайте членські вкладки і в цей спосіб помагайте у переселенчій акції.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії

ВІКТОРІЯ НАБУЛА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ

ЕДМОНТОН (П. Б.) — Місто Вікторія є столицею провінції Бритійська Колюмбія в Канаді. Наплив українських родин до цієї гарної над Тихим Океаном столиці розпочався кілька років тому. Від довшого часу вони заносили щирі прохання Їх Ексц. Кир Ніля, Апостольського Ексарха Західної Канади, щоб надати їм постійного священика. Минулого року вислано в ці околиці о. Т. Прийму. За Божим благословенням, щирою співпрацею українців-католиків і старанням о. Т. Прийми вдалося минулого місяця набути церкву і церковну залю. Дотепер наші вірні мали свої відправи в місцевій латинській церкві. Набуття своєї церкви приспішить у Вікторії розвій релігійного і національного життя та витворить у найближчій будучині гарний наш осередок. Це вже третя, куплена в 1951 р. церква в Західному Екзархаті. Першу набули українці-католики в місті Іннісфрі, Алберта, другу в місті Едмонтоні.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В. Г., Йонкерс, Т. П., Филаделфія та інші: Листи, заяви і протести проти друкованого в „Америці" фейлетону Остапа Войнаренка „До нової Полтави" треба скеровувати на адресу Редакції тої ж газети, а не до „Свободи".

УКРАЇНЦІ МАТИМУТЬ ДУХОВНУ СЕМІНАРІЮ В КАНАДІ

ЕДМОНТОН (П. Б.) — В неділю 1. липня ц. р. по Євхаристійних торжествах в Вінніпеґу відбулася пополудні Епископська конференція усіх наших Владик. На ній порушено багато актуальних справ щодо розбудови Церкви українців-католиків у Канаді та скріплення українського народу. Обговорювано теж справу спільної міждієцезальної Духовної Семінарії. Дуже правдоподібно, що така Семінарія повстане в Оттаві, столиці Канади. Учасниками цеї преважливої конференції були ВПреосвященні Владики: Кир Василій, Кир Ніль, Кир Ісидор, Кир Андрей, і Кир Максим. Присутнім був теж Ексц. Антонютті, Апостольський Делеґат Канади.

ЗБІЛЬШУЮТЬСЯ РЯДИ УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ У КАНАДІ

ЕДМОНТОН (ПБ). — 9. липня ц. р. приїхав з Риму до Едмонтону о. д-р Павло Градюк. До цеї пори Західній Екзархат Канади начислював 36 дієцезальних священиків і 26 Отців Василіян. З приїздом о. д-ра П. Градюка число священиків у Західному Екзархаті Канади зросло до 63.

● **Не тільки** з міст, а й з сіл, в тому, так. зв. „кулаків" тощо депортують совєти з Мадярщини.

ВПанові Докторові ІВАНОВІ РОМАНИШИНОВІ в Нюарку Управа 7-го Відділу ООЧСУ в Пасейку складає подяку за безінтересовне висднання перед урядовими чинниками чартеру нашого Відділу.

Управа 7-го Відділу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 12. серпня в год. 2. пополудні в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; Л. Мартинчук, кас.; М. Лісний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 12. серпня, зараз по третій Сл. Божій, в церковній галі, 2280 W. 7th St. — Г. Голубець, предс.; В. Жук, кас. М. Бобечко, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 10. серпня, точно в год. 7:30 ввечорі, в Громадськім Домі. Просимо прийти, бо контрольори здадуть звіт за 6 місяців та є інші важні справи. — В. Новак, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 10. серпня, в год. 8. ввечорі, в Січовій Салі, 506 — 18th Ave. Проситься членів приходити на місячні збори і платити свої вкладки на зборах. — О. Паньків, предс.; П. Заблоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, повідомляє членів, що відбирання місячних вкладок буде в суботу, 11. серпня, в год. 7-ій ввечорі, і в неділю, 12-го серпня, від год. 12-ої вполудне, в гали У. Н. Дому, 4655 Martin вул. Звертається увагу усім тим членам, що залягають з плаченням своїх належитостей, щоб прийшли і вирівняли свої довги, бо інакше будуть вичеркнені з членства. Не забувайте присднувати нових членів, а особливо дітей. — І. Форись, предс.; М. Ґузиляк, кас.; П. Кізел, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Заряд Сестр. Благовіщення, від. 125, повідомляє членів, що сходини відділу відбуваються два рази в місяці, а саме: в парафіяльній галі св. О. Николая при Оклей і Райс вул. в другу неділю кожного місяця в год. 1-ій попол., і в Союзовім Домі в третій понеділок кожного місяця в год. 7:30 ввечорі. З огляду на це просимо членів платити членські вкладки в вище означенім часі і місці. — П. Водначук, предс.; П. Яворська, кас.; І. Подола, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 11. серпня, в год. 7:30 ввечорі, в параф. галі, 4950 So. Paulina St. Всі члени мають обовязково явитись, бо є важні справи до полагодження. Члени, суспендовані минулого місяця, якщо заплатять свій довг на зборах, будуть прийняті наново. — Г. Гарасим, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що наші збори відбудуться в неділю, 12. серпня, в год. 1-ій попол., в У. А. Осередку, 2965 Карпендер вул. Просимо про Вашу присутність. — П. Андрушків, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421, матиме мітінґ на 11. серпня на Проспект вул. 8. година точно. Просимо всіх членів прийти на мітінґ. — За уряд: Т. Михнів, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. „Сокіл", від. 336, відбудуться в неділю, 12. серпня, в 1-ій год. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів взяти численну участь, та вплачувати належні складки. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. — Повідомляємо членів Тов. ім. І. Франка, від. 334, що місячні збори відбудуться 12-го серпня в У. Н. Домі в год. 1-ій пополудні. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — М. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; І. Жук, рек. секр.

БАЛТІМОР, МД. — Бр. Пресв. Тройці, від. 320, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. серпня, в год. 2-ій пополудні, в У. Н. Домі, 3101 O'Donnell St. Просимо всіх членів прийти на час і вирівняти свої вклдаки. — Й. Мармаш, предс.; І. Малко, секр.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Повідомляємо членів і члениць Бр. св. Василія Великого, від. 161, що місячні збори відбудуться в суботу, 11-го серпня, в год. 7. ввечорі, у власній салі. Присутність на зборах всіх членів є конечна, бо на зборах будуть порушені важні справи, як теж буде відчитаний протокол з піврічних зборів. Напоминаємо довгуючих членів вирівнювати свої залеглости. — Уряд.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Уряд Тов. Укр. Січ, від. 39, повідомляє всіх членів, що місячні збори, та продовження незакінчених піврічних зборів, відбудеться 12. серпня в год. 3-ій попол. в салі У. Н. Дому. Присутність членів обовязкова. — Уряд Т-ва.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. „Дністер", від. 361, відбудуться в суботу, 11. серпня, в год. 8. ввечорі, в домівці Укр. Кат. Ветеранів, 33 E. 7. вул. Програма зборів: 25-літний ювілей Т-ва, фінансовий звіт, звіт опікуніх хворих, звіти з громадянської праці, біжучі справи. Проситься членів обов'язково прибути на збори. Перед зборами приймається членські вкладки. — М. Малетич, предс.; П. Кучма, фін. секр.; Н. Левкович, кас.; В. Варагура, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. „Єдність", від. 163, відбудуться в неділю, 12. серпня, в 1. год. пополудні, в домі Горожан, 847 N. Franklin St. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є багато справ до вирішення. — Уряд.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11-го серпня, в год. 8-ій ввечорі, в укр. прав. галі, 675 So. 19th Ave. Проситься прийти і заплатити свої місячні вкладки на зборах. — Г. Дорошенко, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. серпня, в год. 2-ій пополудні, в парафіяльній галі, 45-47 Говп Еве., Пасейк. Просимо членів прийти на збори і вирівняти свої місячні вкладки. — М. Філь, предс.; Г. Яськів, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 11. серпня, в год. 7. ввечорі, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс вул. Взивається довгуючих членів вирівняти залеглі належитости. Маємо різні справи до полагодження, а тому просимо прийти конечно на збори. — І. Жмутин, предс.; І. Сорока, кас.; А. Хромяк, секр.

ПРОФ. М. АНТОНОВИЧ СТАВ ДОКТОРОМ МУЗИКОЛОГІЇ

ЕДМОНТОН (ПБ). — Проф. М. Антонович, кол. диріґент хору богословів Духовної Семінарії в Кюлемборзі (Голяндія) став доктором музикології, обороняючи 13. 7. ц. р. в утрехтському університеті тези про українську народну пісню і про Мазепу. Його дисертація займається питаннями з історії західно-европейської музики 16 сторіччя.

Промотором був відомий голяндський музиколог, проф. д-р Смайєрс, який у своїй ґратуляційній промові підкреслив велику витревалість, працьовитість і здібності українського доктора музики.

Треба ще додати, що 1. 7. ц. р. проф. М. Антонович, недовго до своєї промоції, диригував голяндським хором підчас великого конкурсу хорів у Вірт. Найперше рано цей хор співав підчас нашої Сл. Божої, яку відслужив о. М. Ван де Малє ЧНІ. Пізніше, ввечорі, голяндські співаки співали під орудою проф. Антоновича, поруч інших 20 голяндських хорів, українські народні пісні. Успіх виступу хору був великий, про що широко писала голяндська преса.

Про здобуття докторського титулу музикології українцем-скитальцем принесли довгі вістки зі світлинами на перших місцях такі впливові голяндські газети: „Де Масбоде", „Ню Утрехтс Дагблад", „Утрехтс Католик Дагблад" і інші.

Щиро ґратулюємо нашому землякові і бажаємо йому дальших успіхів у поширюванні доброго українського імени серед музичного голяндського світу.

● **Зміну на краще ближчих шести місяців** — пророкує для Індо-Китаю австралійський міністер закордонних справ, перебуваючи у Гонґ-Конґ. Він сказав, що спротив червоним військам Го-Чі-Міна — міцніє.

● **Саботаж, скерований** проти американського літака, виявлений у Сайґоні (Індо-Китай), коли знайшли залізця у олійному фільтрі машини.

✝

Дня 14. липня 1951 упокоївся в Бозі

ЮСТИН МЕДВІДЬ

родом з Угнова, повіт Рава Руська, Галичина.

Покійний прожив 75 років; умер у шпиталі в Jeannette, Pa., де і зістав похований, оставляючи рідню тут в Америці: Павлину Качковську, Віктора Козловського, Катерину Білик і Марію Пільгуй. Імя Ю. Медведя останеться в памятних списках його жертвенностей, а прибрана тут земля буде йому пером по вічні віки.

Василь Пулк.

ТАРЗАН, ч. 2648. Після сутички

Тарзан діяв зі швидкістю блискавки. Поки люди з прокльонами вовтузились на землі, Лета підскочила до електричного вимикача.

Кімната несподівано потонула в темряві. Тарзан упав на долівку, двері грюкнули, потім настала тиша.

Тарзан похмуро сміявся. Поперекидані крісла й слід ножа на його рукаві — це були єдині знаки його трудної втечі.